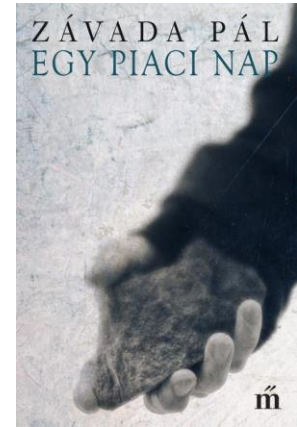

Könyvajánló

Závada Pál: Egy piaci nap

1946. május 21-én Kunvadason, felbőszült, főként asszonyok kisebb tömege meglincselte a helyi piacon az ott áruló zsidó árusokat, kereskedőket. Röviden ez a története Závada 2016-os regényének.

De mi kell ahhoz, hogy az ember lelkiismeret-furdalás nélkül véresre verjen olyanokat, akikkel korábban békésen éltek egymás mellett? Egy faluban, szomszédjai voltak egymásnak, együtt jártak iskolába, nevelték a gyerekeiket, mindent tudtak egymásról...

A helyzet bonyolult, hiszen vége a háborúnak, kialakulóban van egy új hatalom, minden bizonytalan, az emberek félnek a változásoktól, széthullóban vannak a régi erkölcsi normák, nagy az infláció, áruhiány van, és a felhalmozódott feszültség tragédiához vezet. Ehhez pedig elég egy bűnbakot keresni – jelen esetben a zsidókat – akik, ha kevesen is, de visszatértek a koncentrációs táborokból, és akiknek szembesülniük kellett azzal, hogy a hátrahagyott javaikat a falubeliek széthurcolták. Ők mégis próbálnak talpraállni, folytatni az életüket, újraindítani a boltjaikat, kereskedéseiket. A helyiek árdrágítással, üzérkedéssel vádolják őket, ehhez hozzájárul egy fentebbről gerjesztett tömeghisztéria (rituális gyermekgyilkosságok, vérvád), és elszabadulnak az indulatok.

Az eseményeket – a megelőző naptól kezdve – egy asszony szemszögéből látjuk. Hadnagy Sándorné többszörösen is érintett az ügyben, falubeli, szemtanúja volt a vérengzésnek, és az ő férjét, a település tanítóját vádolják felbujtással. Ő meséli el, hogy mi történt azon a végzetes napon, és tőle tudjuk meg, hogy hogyan zajlott a felelősségrevonás, végig követhetjük a tárgyalást, átélhetjük a férje iránti aggodalmát, majd a kétségeit is tetteinek megítélésében, és végül megértjük, hogy a tudatlanság, a feldolgozatlan frusztrációk, az előítéletek hogyan hajszoják bele az elkövetőket – megdöbbentő módon főként nőket – a pogromba, és eközben miként válnak öntudatlanul is a politikai akarat eszközévé.

A regény azért is feszült és sokkoló, mert megtörtént eseményeken alapul, amit a „kunmadarasi pogrom” néven ismerhetünk (már aki hallott róla egyáltalán). A helyszín és néhány szereplő nevét megváltoztatta az író, de az esemény korabeli cikkekből, nyomozati – és bírósági jegyzőkönyvekből állt össze. Annak ellenére, hogy nem túl hosszú, nehéz olvasmány. Igénybe veszi az elmét, a lelket, és az ember csak reméli, hogy (bár van némi áthallás napjainkra) soha ilyen nem történ(het)ik meg ilyen szörnyűség.

Jó olvasást kívánok: Mócsán Krisztina, könyvtáros

A könyv on-line elérhetősége:

https://reader.dia.hu/document/Zavada_Pal-Egy_piaci_nap-31710